

1

Je moet nooit ontslagen willen worden. Dat was een van de uitgangspunten in mijn leven. Niet dat ik daar bang voor was. Integendeel. Een woord dat ik vaak en graag gebruikte. Ik hoorde namelijk bij de groep van integendeel-zeggers. Meepraters waren er al genoeg in een reclamebureau. De meeste van hen hadden er een beroep van gemaakt en onderhielden het contact met de klant. Zij waren van de afdeling Account en ze droegen de titel van account-executive en een pak op het niveau van een productmanager van Unilever. Dat had net een grijs streepje meer modieuze ambitie dan het kostuum van een autoverkoper in de BMW-showroom.

Naast de integendelers en de meepraters was er ten slotte nog een derde groep binnen het bureau. Zij zeiden te vaak eigenlijk. Eigenlijk zat het zo. Eigenlijk bedoelde de klant dit met zijn briefing. Met eigenlijk bedoelden ze in essentie. Maar eigenlijk bedoelden ze dat alleen zij eigenlijk wisten hoe de vork eigenlijk in de steel stak.

Zij waren van de afdeling Strategie. In de driehoek plaatsten zij zichzelf in de top en keken ze neer op de twee andere pijlers van het bureau: met *dédain* op Account en met de nodige scepsis en soms zelfs afkeer naar de afdeling Creatie. Dat waren wij dus, die van Creatie.

Wij waren onvoorspelbaar. Wij zeiden integendeel. Wij gingen te veel af op onze intuïtie en te weinig op wat zij in hun PowerPoint-presentaties beweerden. Maar daarin stond altijd hetzelfde, en dus eigenlijk niets. Nu gebruikte ik ook eens hun eigenlijk. Van Strategie moest van alles, maar het kwam feitelijk (ik had bijna eigenlijk geschreven) op twee dingen neer: het merk moest gerevitaliseerd worden en wij moesten allemaal proactief handelen. Klaar. De afdeling Strategie kon haar computer afsluiten en naar huis. In ons vak waren dat de wijdsten open deuren sinds de vondst van het woord 'vernieuwd'.

Nee, dan had je meer aan Account: die ging eerlijk af op wat de

klant zei. Bij een accountman wist je waarom je je niet aan hem hield en met een strateeg was je nergens zeker van.

We hadden het niet gemakkelijk als creatieven in een groot, internationaal reclamebureau aan het IJ in Amsterdam. En ik zeker niet. Want ik hoorde net dat ik op het punt stond om te worden ontslagen.

Ik, Paul Hollak, was creatief directeur van Grace Kelly, een famous, internationaal netwerkbureau met vestigingen in honderdzesentwintig landen. Eigenlijk (ik had toch wel een erg strategische inslag) was mijn functie creative director, maar ik vond creatief directeur wat hoger klinken. Binnen ons bureau waren maar liefst vijf creative directors. Dus zo hoog was het niet. Niet hoger dan Victor Bresser in ieder geval, onze executive creative director. En, o ja, dat was de man die mij wilde ontslaan.

Ik had het al aan het gezicht van Nora gezien toen ik binnenkwam. Ze keek anders en zelfs niet op de manier als wanneer ik veel te laat voor een presentatie kwam binnenstormen. Ze keek weg en tegelijk ongerust. Knap. Maar Nora was ook knap. En buitengewoon aantrekkelijk. Bovendien vond zij mij leuk. Tenminste, dat dacht ik.

‘Victor zoekt je. Je mobiel staat uit. En hij heeft Romy al drie keer laten bellen.’ Ze klonk gejaagd en bedeesd, een moeilijke combinatie, maar zij kon het. Tegelijk klonk er iets van een belofte in haar stem. En die belofte ging niet over waar je je jas kon ophangen. Of over wel of geen melk in je koffie. Onze klanten waren gek op onze receptioniste. Het verhaal ging dat er klanten waren die zelf belden wanneer ze contact met ons bureau zochten. Alleen maar om de hese stem van Nora te horen lieten ze dat niet over aan hun secretaresses. Onzin natuurlijk, want een klant laat alles aan zijn secretaresse over. Het enige wat hij niet uit handen geeft, is zijn poging om haar het bed in te krijgen. Ik keek Nora onderzoekend aan. Ze keek terug. Haar ogen waren donker en hielden afstand. Alsof ze niet dichterbij durfde te komen om niet in mijn vrije val te worden meegesleurd. Ik bleef het jongetje dat brandweerman wilde worden als het om mooie vrouwen ging. Maar voordat ik mijn mond kon opendoen en iets grappigs kon zeggen, zei ze zacht: ‘Mats Bing zit

bij hem en ik heb hem al twee keer moeten doorverbinden met Edward Hagemeyer van het advocatenkantoor.'

Ik schrok. Dat waren namen die je niet wilde horen op een zonnige ochtend in april. En zeker niet in combinatie met elkaar. Mats Bing was de financiële man van het bureau. Hoofd van de boekhouding dus, we moesten er ook niet meer van maken. Echt kwaad kon hij niet doen, behalve dwarsliggen bij te dure witte wijn op mijn declaratiebonnen ('ze hebben daar geen huiswijn, Mats'). Maar samen met Hagemeyer van Kovacszeck & Hagemeyer werd hij wel een gevreesde persoon. Samen namen zij alle onvrijwillige uitdienststredingen voor hun rekening. Met als hoogstaand doel om de ontslagen werknemers minder geld mee te geven dan de kantongerechtigde formule vereiste. Dat was gunstig voor het bureau en iedere keer als dat lukte, vierden ze dat als een grote triomf. Ze dronken nog net geen champagne, maar dat was alleen omdat ze het niet durfden te declareren. Het was de arbeidsvreugde van een beul om een goedgelukte terechtstelling. Iedereen was als de dood & dood voor Bing & Hagemeyer. Wat moest ik doen? Ging ik als een gek naar boven en liep ik verontwaardigd bij Victor naar binnen? Impulsief en woedend, zoals het een heethoofdige creatieve directeur betaamde? Zo zag het vak ons het liefst. Of liet ik mezelf niet gek maken en zorgde ik dat ik eerst wat te weten kwam?

'Wil je ook koffie?' vroeg ik aan Nora om tijd te winnen.

Terwijl de espresso in het kartonnen bekertje druppelde, zette ik mijn mobiel aan. Negen onbeantwoorde telefoontjes. Vijf van Victor Bresser zelf. Drie van Nora. En één van Heintze, mijn artdirector.

'Wat is er in godsnaam aan de hand?' vroeg ik aan Heintze toen ik hem aan de lijn had.

'Waar zit je toch, Paul?' Hij klonk paniekerig. 'De pleuris is hier uitgebroken. Het gaat om de shoot in Chili. Telco heeft hier een bom laten vallen. Wat heb je uitgespookt, man?'

Ik onderbrak hem. 'Ik ben hard bezig voor onze reis naar Chili,' ik voelde de irritatie in me opkomen, 'maar waar gaat het over?'

Heintze wist niets meer te vertellen. Ik drukte hem weg voor hij mij weer vragen ging stellen die ik niet kon beantwoorden.

Ik keek vanuit de pantry op het brede water van het IJ. In de verte merde de pont aan op de oever in Noord. Ik zag het niet. Ik zag het hele IJ niet. Ik dacht aan Telco, de grootste klant van het bureau en het grootste telecombedrijf van Nederland. Mijn klant. Voor wie ik over vier dagen naar Chili zou vliegen om daar een prachtige zestigsecondencommercial te schieten. Ik was al drie weken voor ze in de weer om alles voor elkaar te krijgen, samen met de productie-maatschappij natuurlijk. Ik had het geduld niet om op de lift te wachten en liep met grote stappen de trap op. Victor had zijn kamer op de derde verdieping, waar het gebouw op zijn breedst was. Hij had niet de gebruikelijke keuze gemaakt voor de hoogste verdieping en het bijbehorende uitzicht, maar voor het wanstaltige formaat van zijn kamer. Inderdaad, hij compenseerde, en ik wilde liever niet weten wat. Zijn secretaresse gebaarde dat ik direct door mocht lopen. Ik lachte in mezelf. Alsof ze ook maar in staat was om iemand tegen te houden. Je kijkt te veel naar die onzin van onze burenen, dacht ik. In het pand naast ons zat een grote commerciële omroep die beroemd was om zijn soaps.

Maar ik zei alleen: 'Hallo, Romy, wat zie je er toch weer heerlijk uit vandaag.' En dat was ook al niet waar. Tot mijn verrassing was Victor alleen in zijn kamer. Mats Bing was er dus niet bij. Maar het maakte me er niet geruster op. Victor stond onmiddellijk op. Zijn te dikke buik drukte tegen de glazen bureautafel. En het onderste knoopje van zijn overhemd stond al open voordat de dag goed en wel was begonnen. Zwart krullend haar piepte ongegeneerd naar buiten. In het midden van de kamer stond een grote driezitsbank. Onwillekeurig dacht ik aan Romy. En aan Victor. Naast de wellustige bank stonden nog eens twee diepe, comfortabele fauteuils. Alles stond zo opgesteld dat iedereen naar buiten kon kijken. Echt moeilijk was dat niet, want de hele buitenmuur was van glas. Het uitzicht was uniek. De kamer hing boven een verzonken tramstation en je kon de mensen zelfs in hun neus zien peuteren terwijl ze wachtten op de tram naar het Centraal Station of naar IJburg. Ik vroeg me af of je vanaf het perron ook het zwarte krullende haar van Victor zijn buik kon zien. Ik hoopte van niet, maar deze mens-

lievende gedachte werd verstoord door de nijldige stem van mijn baas.

‘Waarom staat jouw mobiel verdomme uit?’

In het scherpe zonlicht zag je in een fraaie boog wat spetters uit zijn mond komen die door de zonnestralen werden opgelicht.

We hadden geen weersverzekering mogen afsluiten, dacht ik somber. Dat vond de klant te duur. We moesten het risico maar nemen en ervan uitgaan dat we zon zouden hebben tijdens de shoot in Chili. Het leek wel of een klant altijd een beetje wraak wilde nemen als de opnames in een ver en zonnig oord zouden plaatsvinden.

‘Ik had hem nog niet aangedaan.’ Ik had er natuurlijk een grappige opmerking over de onkostenvergoeding voor mobiele telefoons bij Grace Kelly aan kunnen toevoegen, maar het leek me niet het goede moment. ‘Wat is er aan de hand, Victor?’

Ik klonk als een accountman die bij de klant was ontboden om te horen dat het contract zou worden opgezegd. En ik kreeg het te horen.

‘Miles Colebrook van Telco belde me vanochtend. Hij was woest.’ Victor gilte bijna. ‘Hij belde me thuis. Ik stond verdomme net de kinderen de auto in te meppen om ze naar de crèche te brengen.’

Kindermishandeling, dacht ik. Perfect, goed dat ik dat wist, als ik ontslagen werd, pakte ik hem op kindermishandeling.

Victor ging verder. ‘Ik begreep eerst niet waarover hij het had. Maar uiteindelijk snapte ik dat jij, ja jij, Paul Hollak, onder valse voorwendselen je vriendin meeneemt naar Chili. Op kosten van de klant.’ Hij zuchtte diep. ‘Op kosten van hem dus.’

Ik was verbijsterd en deed het eerste wat in me opkwam. Ik barstte in lachen uit. ‘En daarvoor liet jij Mats Bing met Hagemeyer bel-len?’ zat ik nog na te grinniken.

Victor Bresser was rood aangelopen. Hij maakte drukke, zenuwachtige gebaren met zijn handen en probeerde een personeelsdossier, mijn personeelsdossier, onder een stapeltje andere papieren te schuiven.

‘Het is wel onze grootste klant, man,’ siste hij. ‘En ordinaire frau-

de, en zo wenst Telco het ook te zien.’ Hij keek me met dichtgeknepen ogen aan.

Ik stak mijn beide handen in een verzoenend gebaar omhoog. Lachen deed ik niet meer. ‘Ik weet,’ zei ik, ‘dat het gebeurt. Dat iemand zijn vrouw of zijn vriendin meeneemt op een shoot. Maar het gebeurt niet vaak. En niet door mij, want ik ben niet getrouwd en ik heb ook geen vaste vriendin.’ Ik keek hem aan, bijna meewarig. ‘Ik heb wel vriendinnen, Victor. Zelfs veel vriendinnen, maar niet één die ik op deze shoot zou willen meenemen.’

Victor keek jaloers. Dat moest ik onthouden.

‘Ik weet dus niet waar je het over hebt. En zelfs als er extra tickets worden geboekt, komt dat op de post onvoorzien in de begroting. Maar dat weet je zelf toch ook wel, Victor?’

Hij loenste naar me, maar zei niets.

‘De stelpost onvoorzien?’ jende ik hem. Ik raakte op dreef. Voor dat ik tot creative director werd benoemd, was ik copywriter. ‘De stelpost onvoorzien is de bezemwagen van de begroting. Het zorgt dat er geen onverklaarbare posten achterblijven of van de weg af raken.’

Ik zag beneden op het perron een enorme, dikke Surinaamse vrouw in bewondering naar mij opkijken. Ik vond het zelf ook niet slecht gezegd, maar zo briljant was het ook weer niet. Ik ging verder.

‘Geen haan die ernaar kraait, Victor, en zeker geen klant.’ Ik eindigde nijdig. ‘Maar afgezien van dat alles weet ik niet waar je het over hebt!’

‘Dat is het hem nou juist,’ beet Victor mij toe. ‘Had er dan voor gezorgd dat bij de klant er ook geen haan naar kraaide.’ Hij stond met een ruk op, trok zijn hemd recht en stopte het in zijn broek, al ijsberend door zijn enorme kamer. ‘Nu zitten we in de shit.’ Hij liep naar zijn glazen bureautafel, rommelde wat tussen de papieren en kwam met een A4-print naar me toe. ‘Wat is dit dan?’ Hij gaf me het papier waarop een, ja, wat was het eigenlijk, een vage rechthoek was geprint. Ik bekeek het wat beter en zag dat het een onduidelijke afdruk van een vliegticket was. Een vliegticket van Iberia met als eerste bestemming Madrid en als eindbestemming Santiago in Chili. Het stond op naam van ene Luisa Guadron.

‘Ken ik niet,’ schokschouderde ik, ‘nog nooit van gehoord.’ Ik keek hem verbaasd aan. Maar hij stond alweer voor mijn neus met een ander papier.

‘Dan moet je dit maar eens bekijken.’ Hij gaf me een volbedrukt A4’tje. ‘Dat zat vanochtend bij dezelfde mail van onze vriend Miles Colebrook.’

Ik keek naar een kopie van de reisbrief van International Travel, het reisbureau dat wij als Grace Kelly voor al onze reizen gebruikten. Alle reisgegevens van onze trip naar Chili stonden daar overzichtelijk op vermeld, met alle personalia. We zouden met drie mensen gaan. Gideon Sinke als eindverantwoordelijke accountman, Mo Berdien als rrv-producer, zij coördineerde dus het werk tussen ons bureau en de productiemaatschappij, en ik. Maar er stonden vier namen. Naast mijn naam stond creative director, dat klopte, maar daarnaast stond Luisa Guadron en ze werd vermeld als mijn artdirector. Het stond er zwart-op-wit en het had meteen iets officieels, alsof het daardoor ook waar was. Ik keek alsof ik een compromitterende foto van mijn moeder zag. Het kon gewoon niet. Ik las het nog een keer, maar het stond er echt. Ik had nog nooit van Luisa Guadron gehoord. En mijn eigen artdirector heette Heintze Onyannu. Hij was een tweedegeneratie-Turk met een Friese voornaam. Dat was een wereld van verschil. Geen namen die je door elkaar kon halen. Bovendien zou mijn artdirector helemaal niet meegaan naar Chili. Wat was hier aan de hand?

Romy redde mij uit mijn situatie. Onbedoeld natuurlijk, want ze had me graag een uurtje in mijn eigen vet laten smoren als ze wist in welke staat van verwarring ik verkeerde. Ze kwam binnen en bleef pontificaal voor het glazen bureau staan. Ze genoot openlijk van haar eigen belangrijkheid, terwijl die zo sneu was afgeleid van de positie van haar baas. Het enige wat er nog aan ontbrak, was dat ze saluerde voor haar meerdere. Of hem openlijk pijnde. Als ik Victor was, zou ik voor het salueren kiezen.

‘Als je nog om elf uur in Utrecht wil zijn, moet je nu echt weg, Victor. Er zijn geen files gelukkig.’ Ze zei het alsof ze er hoogstpersoonlijk voor had gezorgd dat de files voor hem waren opgelost.

Ik stond snel op en hield de uitdraai bij me. ‘Hoe is dit bij Telco terechtgekomen?’ vroeg ik.

‘Het is naar Colebrook persoonlijk gestuurd. Anoniem.’ Victor keek ook niet blij.

Ik zuchtte. ‘Lekkere zoi. Dat moet bij ons vandaan komen.’

‘Of van de productiemaatschappij,’ probeerde Victor nog hoopvol tegen beter weten in.

‘Bij de productiemaatschappij heb ik alleen maar vrienden, Victor.’ Wat ik impliceerde, bleef in de lucht hangen en ik liep de deur uit.

‘Hoe wist jij eigenlijk van Mats Bing en Hagemeier?’ riep hij me nog na. Maar ik wist dat hij geen antwoord van me verwachtte en ging naar beneden. Ik zwaaide naar Nora en liep naar buiten. Wat overkwam me nu? Hoe kon dit? Ik had nog nooit van Luisa Guadron gehoord. En hoe kon dat ticket, of de kopie ervan, in godsnaam bij Miles Colebrook terechtkomen? Bij Miles Colebrook nog wel, de vreselijkste klant van Nederland. Telco was mijn lievelingsklant en het was ook een geweldig bedrijf, een absoluut A-merk, maar alleen was Miles Colebrook daarvan wel marketingdirecteur en verantwoordelijk voor de communicatie. Ik zou hem in die functie nog niet bij een uitvaartbedrijf in dienst hebben genomen op de dag van het laatste oordeel.

Ik liep op de kade langs het IJ en schopte met een knappe voetbeweging achter mijn standbeen langs een steentje in het water. Ik dacht na en zuchtte, en begreep er helemaal niets van. Gelukkig was er altijd één ding dat me weer met beide benen op de grond kon zetten en me tot de orde kon roepen: honger. Ik hield op met slenteren en stapte het Lloyds Hotel binnen. Een lelijk en tegelijk indrukwekkend gebouw, maar het had anders moeten heten. Hotel de Gemiste Kans was beter geweest. Wat hadden ze hier huisgehouden. Blijkbaar was ik niet de enige met deze mening: op een verdwaalde hotelgast na was er niemand. Het was er doodstil en ik kon Miles Colebrook en Victor Bresser zelfs luidkeels vervloeken zonder iemand tot last te zijn.

Mijn klant en mijn baas, betere vrienden kreeg je niet in het re-

clamevak. Mijn telefoon ging en ik had Heintze aan de lijn. Hij wilde nu wel eens weten wat er allemaal aan de hand was. Ik vertelde het hele verhaal en vergat niet om beeldend in te gaan op de vermakelijke gelaatsuitdrukkingen en het krullende buikhaar van onze geliefde executive creative director. Ik at een uitsmijter. Gelukkig bleek die niet gebakken door de architect. Hij was geweldig.

Ik nam een kop koffie, en nog een kop koffie. En toen deed ik wat ik altijd deed als ik er niet uit kwam. Ik belde mijn moeder.

2

‘Goh, woon je dan nog bij je moeder?’ Hoe vaak ik die vraag niet kreeg als ik mijn thuissituatie uitlegde. ‘Nee,’ antwoordde ik dan steevast, ‘mijn moeder woont bij mij.’ En zo was het ook. Vijf jaar geleden heb ik in de Haarlemmer Houttuinen vlak bij de Brouwersgracht en het Centraal Station het oude modeatelier van Fong Leng op de kop kunnen tikken. En ik was een renovatieproject gestart dat op zijn minst dertig jaar ging duren. Met een beetje doorwerken was het huis klaar als de hypotheek net was afgelost.

Het was een geweldige ruimte, die vreemd en gecompliceerd was ingedeeld. Als je het welwillend bekeek, zou je het kunnen vergelijken met een van de grillige creaties van Fong Leng zelf. Iets minder welwillend maar wel waarheidsgetrouwer bekeken was het een huis met de gekke loopjes en abrupte wendingen van een te lange en te springerige zin. Helemaal iets om op te laten knappen door een copywriter dus. Het was in ieder geval erg groot.

Ik woonde er de eerste drie maanden in mijn eentje, totdat ik mijn moeder vroeg om bij me in te trekken. Mijn moeder woonde alleen en verkocht razendsnel haar appartement in de Rivierenbuurt. Nu woonde zij in de oude ontwerpvertrekken en ik in het eigenlijke atelier. We woonden gescheiden, maar deelden genoeg ruimtes met elkaar.

We waren gelukkig met deze vorm van samenwonen, zolang we

ons maar hielden aan ons samenlevingscontract. Zij had toegezegd om niet dement te worden, nooit voor een paars permanentje te kiezen en evenmin voor een vlinderbril te vallen. Rollators waren ten strengste verboden. Mannelijk bezoek na twaalfen was voor haar echter weer nadrukkelijk toegestaan.

Van mijn kant had ik moeten beloven om mijn voorkeur voor al te blond wat in te nemen. Moeilijk! Ook ogenschijnlijk burgerlijke hockeymeisjes vond ze maar niks. Je zou eens moeten weten, ma!

Maar vrouwen die zeurden kwamen er sowieso niet in, daarover waren we het beiden weer roerend eens. Mijn vader had ik nooit gekend, en mijn moeder hem eigenlijk ook niet. Zo kon je dat toch stellen als je man al voordat de baby geboren was met de noorderzon was vertrokken. Als enig kind werd ik door haar opgevoed. Ik was alleen, maar zeker niet eenzaam, met mijn moeder opgegroeid. Ik had ook haar naam gekregen: Hollak. Julia Hollak was als kind al naar Nederland verhuisd, maar had een onstuimige Pools/Joods/Italiaanse achtergrond.

Ze heeft veel andere relaties gehad, maar nooit meer een kind. Waarschijnlijk was ze bang dat een zwangerschap de relatie onmiddellijk zou beëindigen. Maar daarvoor hoefde Julia Hollak niet zwanger te zijn. Mijn moeder was namelijk ook zelf heel bedreven in het beëindigen van relaties. Ze hield hartstochtelijk van haar mannen, maar hield van iedere relatie scherp de houdbaarheidsdatum in de gaten. En ja, hoe zei ik dat netjes? Ze kocht graag vers. Maar het was natuurlijk bindingsangst van haar kant die ervoor zorgde dat ik de ene na de andere leuke vader had.

Bindingsangst had ze niet voor mij. Ze was dol op me. En had haar leven helemaal op mij ingericht. Ze was afgestudeerd psychologe, maar wilde geen vaste baan vanwege mij. Dus (dat 'dus' zegt veel over haar) werd ze regisseuse, maar ook scenarioschrijfster, en bovendien een dramatisch slecht actrice. Dat laatste moest ik haar nou toch echt eens zeggen.

Maar wat ze vooral was, was mijn moeder. En die kreeg ik nu aan de lijn. Ik vertelde haar dat ik in het Lloyds Hotel zat en wat er zich vanochtend allemaal had afgespeeld. Ze was natuurlijk net zo ver-